

Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe'

Opgericht op 12 november 1974
Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

KringNieuws

Hart voor Historie

Colofon

46e jaargang, nummer 2,
februari 2020
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat:

Nassastraat 13, 4931 XE
Geertruidenberg
Telefoon: 0162- 520519

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws
john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

28 februari 2020

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Lezing actueel	1/2
Verslag lezing	2/3
Publicatie nav lezing	4
persbericht	5
Maria Assumpta	6
Erepenning	7
Divers nieuws / agenda	8

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging lezing: "De wondere wereld van de waterbouw"

Datum: donderdag 20 februari 2020
Spreker: Bas de Goeij & Remco van de Ven
Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum 'De Schattelijn'.
Tijd: 20.00 uur (inloop vanaf 19:30)

"Baggeren is veel meer dan zand boven water halen; het is de wereld van waterbouwkunde". Dat stellen de sprekers van de lezing: Bas de Goeij en Remco van de Ven. Zij weten waarover ze spreken, want beiden stonden op de loonlijst bij baggermaatschappij Adriaan Volker. Daarnaast zijn ze al geruime tijd vrijwilliger van het Nationaal Baggermuseum in Sliedrecht. Een logische locatie

Bas de Goeij

Remco van de Ven

Oude glorie baggeren op stoom

voor het museum, want Sliedrecht is immers de bakermat van de mondiale baggerindustrie. De sprekers beginnen hun verhaal in de tijd dat het baggerwerk nog met de hand werd uitgevoerd. De komst van de stoommachine rond 1850 maakte ineens veel meer mogelijk, waardoor grote baggerwerken al voor 1900

wereldwijd werden uitgevoerd. Voortdurend werden baggerwerktuigen met de meest moderne technieken ontwikkeld, innovatieve ontwikkelingen die nog steeds niet stilstaan. Tijdens de lezing komen verleden, heden en toekomst van het baggeren ofwel de wondere wereld van waterbouwkunde uitgebreid aan bod. Gelardeerd met unieke beelden vertellen de sprekers over de mens en zijn machines.

Tijdens de lezing worden niet alleen beelden van de historische baggerwerktuigen getoond, maar ook van de meest moderne sleephopperzuigers zoals de Vox Máxima, evenals de verschillende baggermethodes. Bekende namen zoals Adriaan Volker en Bos & Kalis (tegenwoordig Boskalis) komen aan bod en er worden beelden getoond van grote projecten in Nederland zoals de Afsluitdijk, Europoort en

Een moderne manier van baggeren

Maasvlakte 1 en 2. Wereldwijd heeft de Nederlandse baggerwereld ook gigantische projecten gerealiseerd waaronder het in zee gebouwde vliegveld Chek Lap Kok en Disney Land bij Hongkong en de Palmeilanden bij Dubai. Inmiddels is de offshore sterk

Vervolg op pagina 2

De toegang is gratis ook voor niet leden

verbonden met de wereld van waterbouw, waarbij te denken valt aan de realisatie van windmolenparken op zee en het leggen van communicatiekabels en gas- en olieleidingen in de zeebodem. Een belangrijke taak is het onderhoudsbaggerwerk om havens toegankelijk te houden voor de scheepvaart. 'Bouwen met de natuur' is ook werk van de baggerbedrijven, zoals ze hebben bewezen bij de aanleg van de Marker Wadden en de Hondsbossche Zeewering. De bijzondere geschiedenis en de enorme diversiteit aan werkzaamheden in de wonderde wereld van baggeren zorgen zonder twijfel voor een boeiende en afwisselende lezing, verteld door twee sprekers met verstand van 'baggerzaken'. (Jan Hoek)

Nog een voorbeeld van een baggerinstallatie

Verslag lezing 'De martelaren van Gorinchem'

Datum: donderdag 23 januari 2020
 Spreker: Roy Tepe
 Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum 'De Schattelijin'.

De theaterzaal van c.c. De Schattelijin was op 23 januari tijdens de lezing van zelfstandig onderzoeker Roy Tepe over 'De martelaren van Gorcum' zeer goed gevuld. Tepe wist ze van begin tot eind te boeien met zijn lezing over de negentien geestelijken (17 priesters en 2 broeders) die in 1572 in Gorcum werden opgepakt door de Watergeuzen, per boot vervoerd naar Den Briel (het huidige Brielle), daar gemarteld en op 9 juli van dat jaar opgehangen in een turfschuur in het even buiten Den Briel gelegen Ruggie. Voor de pauze vertelde Roy Tepe over de gebeurtenissen vanaf juni 1572 tot en met de ophanging van de martelaren van Gorcum. Na de pauze maakt hij met de aanwezigen een reis door de wereld naar plaatsen waar de martelaren van Gorcum op de een of andere manier vereerd worden. Tepe toonde naast Gorcum en Brielle afbeeldingen uit onder andere 's-Hertogenbosch, Amsterdam, Brussel, Mechelen, Zuid Frankrijk, de Phillippijnen en Mexico.

Roy Tepe wordt aangekondigd door Theo Schneijdenberg (kandidaat lid OKG bestuur)

De lezing begint op 25 juni 1572 toen schepen van de Watergeuzen onder bevel van kapitein Marinus Brandt voor Gorcum verschenen. Een dag later kiezen de burgers van Gorcum voor Willem van Oranje en keren zich daarmee tegen de hertog van Alva. De katholieken vluchten in het kasteel dat onder leiding van commandant

gevangen genomen geestelijken richting Den Briel. Dat gebeurde 's nachts om op die manier onrust onder de bevolking te voorkomen. Tijdens een oponthoud in Dordrecht worden de geestelijken tegen betaling aan het volk getoond. Op 7 juli komen de schepen om zeven uur 's morgens aan in de haven van Den Briel, waarna ze worden opgesloten in de gevangenis. Om 15.00 uur worden alle geestelijken verhoord in het stadhuis. Drie 'wankelmoedigen' worden van de rest gescheiden.

Dhr. Tepe opent de lezing met deze dia

Turck wordt verdedigd. Niet voor lang, want op 27 juni capituleert Turck in alle vroegte. 's Avonds worden de burgers in het kasteel vrijgelaten, maar de geestelijken worden gevangen gezet in de 'blauwe toren'. De daaropvolgende dagen worden ze op allerlei manieren kwaad bejegend en gemarteld. Op 5 juli vertrekken de

Drieluik, met aan beide zijden de geschiedenis naar de verhänging uitgebeeld in het midden.

De volgende dag is er een 'godsdienstig dispuut' met enkele geestelijken. Om 23.00 uur geeft Willem van der Marc, heer van Lumey, sinds 1571

opperbevelhebber van de vloot van de Watergeuzen, het bevel: alle de Papen ende monicken ophangen. Na middernacht worden de geestelijken afgevoerd naar de turfschuur, waarna de 19 martelaren van Gorcum, waaronder elf franciscanen, op 9 juli tussen 2.00 en 4.00 uur worden opgehangen.

Vervolgens verrast Roy Tepe de aanwezigen door te melden dat er nog een 12e franciscaanse martelaar was, die echter niet bij Brielle werd opgehangen, maar op 4 september 1573 op de Markt in Geertruidenberg.

Het zou gaan om Willem van Gouda, een minderbroeder, door het volk franciscaan genoemd, die omstreeks 1540 in Gouda is geboren.

Der Stad Gouda (II, 198-200) was zijn eigenlijke naam Guilielmus Foppensz en heette zijn moeder Haasje uit ter Goude. Minderbroeder geworden, studeerde hij te Leuven en werd omstreeks 1565 priester.

Na enige jaren in het klooster van Dordrecht gewoond te hebben, vluchtte hij bij inneming dezer stad (25 juni 1572) naar Breda. Toen hij hier een jaar gepredikt had, zou hij naar 's-Hertogenbosch vertrekken, doch besloot op verzoek der katholieken van Geertruidenberg eerst voor hen ten afscheid nog eenige preeken te komen houden. Dit berokkende hem den dood.

Op 31 Aug. 1573 werd Geertruidenberg ingenomen, pater Willem in boeien geslagen en opgesloten bij Jan Vogelsanck, lid van de Bogarden van het kapittel van Zepperen. De predikant Adriaan Cock trachtte hem van zijn geloof afvallig te maken, maar pater Willem diende hem van antwoord. Hij bleef standvastig, ook in zijn laatste uur, richtte van uit den kerker een troostbrief aan zijn moeder en werd opgehangen.

In De Dongebode (4e jaargang, nr. 3-september 1978) citeert Bas Zijlmans in het hoofdstuk 'Vond er in 1573 te Geertruidenberg een moordpartij plaats?' onder meer de gevluchte Arnoldus Swaens. De kapitteldeken wist te ontkomen door vanaf de wallen in het water te springen en daar veertien uur tot aan zijn hals in het water te blijven staan. Swaens zou aan de hand van zijn eigen waarnemingen en informatie van andere personen die in die tijd in Geertruidenberg verbleven een volgens Roy Tepe geloofwaardige beschrijving hebben gegeven over de marteldood van Willem van Gouda.

Jan (Johannes) Vogelsanck werd na anderhalf jaar gevangenschap in de kerker vrijgekocht en vertrok na zijn vrijlating naar 's-Hertogenbosch. In een oud handschrift, aangehaald in de 'Catholieke Nederlandse Stemmen' van 16 maart 1839, vond de historicus J.A. Coppens de tekst dat er te Geertruidenberg in de septemberdagen van 1573 in Geertruidenberg in totaal negen wereldse priesters door prinsgezinden zijn vermoord.

Van Roy Tepe mogen we Willem van Gouda zonder bezwaar een 'martelaar van Geertruidenberg' noemen. (Jan Hoek)

De verhangning van Willem van Gouda uitgebeeld

Veel informatie kon Roy Tepe niet geven en hij opperde dat hier een mooie taak voor de oudheidkundige kring lag. Ik vond in het Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek (1911) onder de naam GOUDA de volgende informatie (...) Willem van Gouda, minderbroeder, geb. te Gouda omstreeks 1540 en gest. te Geertruidenberg 4 Sept. 1573. Volgens Walvis, Beschr.

De publicatie van Swaens over de marteling van Willem Gouwe

Na afloop van mijn lezing op 23 jan jl. in Geertruidenberg zegde ik aan één van de aanwezigen toe dat ik nog enkele concrete gegevens aan het secretariaat zou melden. Roy Tepe

Swaens' publicatie (Die Martirie ende Confessie van broeder Willem van der Gouwe [Willem van Gouda] / Minnebroeder / beschreuwte den mont va verscheyde Catholijcke en gheloofbare persooene / die syne lofbaren strydt met groote droefenisse hebbe aengesien / ende syn Confessie hebben ghehoort / door Mr. Aert Swaens van Goerle. Deecken tot S. Geertruydenberge) verscheen als onderdeel van (met doorl. sign. en pag., maar met afz. titelblad) van: Aert Swaens, Een salighe vermaninghe. Om werdelyck te ontvange het H. sacramente des outaars. 's-Hertogenbosch, 1574.

Het is onder meer digitaal raadpleegbaar via Google Books.

Estius vertaalde de tekst van Swaens in het Latijn en voegde het als aanhangsel toe aan zijn *Historiae Martyrum Gorcomiensium*, 1603, pp. 289vv. In de Nederlandse vertaling van dit gehele werk, inclusief het aanhangsel (op pp. 385vv) verscheen in 1604 als *Waerachtighe historie ...* Ook deze is digitaal raadpleegbaar via Google Books.

De bedevaarten van Geertruidenberg e.o. naar Brielle

Vanaf 1865 zijn er vanuit parochies afzonderlijke broederschappen opgericht, met name gericht op

Roy Tepe tijdens zijn lezing 23 januari j.l.

bedevaart naar Brielle. Daarvoor was toestemming van de bisschop nodig.

Ik begrijp dat in 1873 pastoor L. Haenen het initiatief nam tot oprichting van een dergelijke broederschap in Geertruidenberg. Mogelijk is daar nog iets van te vinden in het archief van de r.k. parochie H. Gertrudis, dat - als ik het goed zie - in het regionaal archief in Tilburg is gedeponneerd (inv.nr. 2630 met papieren uit 1681-1969). De volgnummers 394-410 hebben betrekking op broederschappen in deze parochie; mogelijk bevat dit ook papieren omtrent de broederschap, die bedevaarten naar Brielle organiseerde. Weliswaar zijn genoemde

volgnummers 'niet openbaar', maar de voorzitter van het kerkbestuur kan schriftelijk toestemming geven voor raadpleging.

Voor de oprichting was toestemming nodig van de bisschop. Dat was tot 1956 de bisschop van 's-Hertogenbosch. Ook in dat archief moeten papieren te vinden zijn over zijn toestemming. Dit archief zal waarschijnlijk overgedragen zijn aan een centrale archiefdienst.

In 1893 is ter vervanging van al die afzonderlijke broederschappen een centrale broederschap opgericht, met plaatselijke afdelingen. In het Nationaal Archief in Den Haag (inv.nr. 3.18.81: bisdom Rotterdam/bestuur) is een afzonderlijke collectie stukken (nr. 1085L: Broederschappen 1865-1931) hieromtrent te vinden. (Het bisdom Rotterdam treedt hier op als rechtsopvolger van het betreffende deel van het in 1956 van het bisdom Haarlem afgesplitste gebied). Hoe Geertruidenberg hierin figureert kan ik niet zonder meer zeggen; als ik het goed zie is in 1956 de parochie te Geertruidenberg overgeheveld naar bisdom Breda.

Zo gauw ik weer voor eigen onderzoek in het Nationaal Archief ben kan ik een en ander nagaan, maar dat kan wel even op zich laten wachten.

Zoals gezegd is in 1873 het initiatief genomen voor oprichting van een plaatselijke broederschap. Het jaar daarvoor zag ik een krantenadvertentie van de Stoombootmaatschappij Geertruidenberg, waarin twee vaarten (op 7 en 17 juli) naar Brielle werden geannonceerd (vertrek: 4.00 uur). Mogelijk was dit nog een bedevaart met individuele deelname.

Vanaf 1875 kom ik in de archieven te Brielle gegevens tegen omtrent het aantal deelnemers vanuit Geertruidenberg (maar daarbij sloten zich een aantal omliggende plaatsen aan):

telkenmale 300 à 400 deelnemers met uitschieters in bijv. 1884: 548 deelnemers met 6 priesters. Niet gering bij een totaal aantal bezoekers in dat laatste jaar in Brielle van 10.000 á 12.000. (Desgewenst kan ik de aantallen per jaar (en datum) geven).

Tot zover voor dit moment. Als ik 'Geertruidenberg' in de nabije toekomst nog eens tegenkom bij mijn eigen onderzoek zal ik u vanzelfsprekend attenderen.

Met vriendelijke groet,
Roy Tepe

Gezongen gedichten op 12 maart in de Schattelij

Bloemprogramma info

De Texelse zanger/gitarist/songwriter Jaap Dros zette enkele jaren geleden een vijftiental gedichten van zijn favoriete poëet J.C.Bloem op muziek. Hij dook met dit materiaal de studio in en kwam na een periode van opnemen met de cd "J.J.Dros zingt J.C.Bloem".

In de wetenschap dat poëziefhebbers dun gezaaid zijn, verwachtte Dros slechts een beperkte belangstelling voor zijn album. Maar dat bleek mee te vallen. Uitnodigingen voor radio en tv (o.m. het Vara-programma's 'Spijkers met koppen' en 'Andermans veren') volgden en ook de cd-verkoop verliep zo gunstig dat na enkele maanden er nog een serie bij geperst moest worden.

Verrast door de goede ontvangst van de cd maakte hij vervolgens een literair programma voor kleine theaters, literaire cafés en bibliotheken rond zijn gezongen Bloemgedichten.

Recensent Theo de Jong schrijft in de Meppeler Courant (29-10-2012) over de voorstelling:

"Tijdens zijn optreden in theater Zael liet Dros een aantal van die gedichten horen, een mooie representatieve selectie. Hij presenteerde ze in chronologische volgorde zodat hij passend kon eindigen met het prachtige 'Aanvaarding', waarin Bloem heel zijn leven op een berustende manier samenvat. Tussen de liedjes door vertelde hij het een en ander over Bloems leven aan de hand van de biografie en van de terugblik van Bloems echtgenote Clara Eggink en citaten uit brieven aan vrienden.....De stijl waarin Dros, zichzelf begeleidend op de gitaar, de gedichten zong, deed veel denken aan het werk van Boudewijn de Groot in de jaren zestig. Melodius en goed gezongen...."

In juli 2015 speelde Dros 'Bloem' op uitnodiging van de Koninklijke Academie voor Taal- en Letterkunde te Gent

en het Vlaams Fonds der Letteren in het schilderachtige kasteel Beauvoorde te Veurne tijdens de presentatie van de 'Nieuwe canon van de Nederlandstalige poëzie vanuit Vlaams perspectief'. Op 10 november was Dros op uitnodiging van bovengenoemde instituten opnieuw te horen in België en wel op de grote Boekenbeurs te Antwerpen.

Aanvankelijk bracht zanger/gitarist Dros het Bloemprogramma in zijn eentje, maar na verloop van tijd vroeg hij saxofonist/(klassiek) gitarist Jan Kühne hem bij deze optredens muzikaal te ondersteunen. Kühne zorgde voor een aantal wonderschone saxofoon- en gitaarrangements bij de gezongen gedichten en verleende ook zijn medewerking aan de opnames van een tweede Bloem-cd "Een ledige van daden en van dromen", een album dat in de zomer van dit jaar verscheen. De eerste cd "J.J. Dros zingt J.C.Bloem" is inmiddels uitverkocht.

Op zondag 13 januari 2019 presenteren Dros en Kühne hun Bloemprogramma in theater Hemels. In dit programma krijgt de luisteraar een gezongen selectie van de mooiste gedichten van Bloem te horen. Beroemde gedichten, zoals 'De Dapperstraat', 'Regen en Maanlicht', 'November' en 'De Bruid' komen allemaal voorbij in dit literaire, maar toch lichte en vrolijke programma, dat poëziefhebbers eigenlijk niet mogen missen.

De Schager Courant schreef over een optreden in de Ridderzaal van Slot Schagen: "Als zanger gitarist maakt Jaap Dros de meeste indruk. Zijn soms donkerbruin klinkend stemgeluid blijkt hierbij een aangenaam pluspunt. Begeleid door saxofonist en gitarist Jan Kühne wordt het programma als een soort muzikaal college op ontspannen wijze gepresenteerd (oktober 2016).

Na de pauze worden liederen van o.a. Leonard Cohen, Bob Dylan en eigen composities ten gehore gebracht.

'De zwerftocht van glas-in-lood raam 'Maria Assumpta'.

In De Dongebode jaargang 39 nummer 3, 2013 schreef Jan Mutsaers over de schenking in 2007 van het gebrandschilderde glas-in-lood raam met een voorstelling van 'Maria Assumpta' (Maria Hemelvaart) aan de Sint Gertrudiskerk aan de Venestraat 16 in Geertruidenberg.

Oorspronkelijk is het raam in 1957 door glazenier Jan Willems (Dongen 1912 - 1985) gemaakt voor de 'R.K. Huishoud- en Nijverheidsschool Maria Assumpta' aan de Nieuwstraat 22 in Breda.

Vóór de sloop van deze school in 1995 werd het raam zorgvuldig verwijderd en opgeslagen bij Glasatelier de Swart in Breda. Dit in afwachting van plaatsing bij de nieuwe eigenaar het Hospice Breda.

In 2007 bleek het hospice geen passende bestemming voor het raam te kunnen bieden. In samenspraak tussen de voormalig directrice van de school, mevrouw H. v.d. Vlasakker en Jan Mutsaers werd besloten tot schenking aan de Sint Gertrudisparochie in Geertruidenberg. Tijdens een viering op 20 mei 2007 vond de officiële overdracht plaats.

Het glas-in-lood raam in de doop- en Mariakapel van de Sint Gertrudiskerk
(Foto: Jan Mutsaers)

Door het beleidsinitiatief van het bisdom Breda om parochies samen te voegen tot grotere samenwerkingsverbanden, leidde er per 1 januari 2012 toe dat de Sint Gertrudisparochie ophield te bestaan als zelfstandige parochie en als parochiekern werd opgenomen in de Sint Elisabethparochie samen met de vijf andere parochies in de regio Dongemond.

Het parochiebestuur van de Sint Elisabethparochie heeft vervolgens het besluit genomen de Sint Gertrudiskerk af te stoten. Concreet betekent dit dat op 12 januari 2020 de kerk door Mgr. Liesen, bisschop van Breda buiten gebruik wordt gesteld.

Het bestuur van de Sint Elisabethparochie heeft desgevraagd te kennen gegeven dat het gebrandschilderde glas-in-lood raam binnen de Sint Elisabethparochie geen andere passende bestemming zou kunnen krijgen. Reden voor Jan Mutsaers om in overleg met de oorspronkelijke schenker en met

medeweten van het parochiebestuur te gaan zoeken naar een andere locatie. Aangezien die niet werd gevonden bij geschikt geachte locaties binnen de grenzen van de gemeente Geertruidenberg, moest er verder worden gezocht en werd een oplossing gevonden.

In 2020 wordt de Heilige Catharinaparochie in Oosterhout bij de officiële overdracht op 2 februari de nieuwe eigenaar. Het raam krijgt binnen die parochie een passende plaats in de Verrijzeniskerk aan de Vondellaan 43 in Oosterhout. Een locatie waar recht wordt gedaan aan de betekenis van de voorstelling, er een mooie daglicht doorlichting is en een regelmatige publieke toegankelijkheid.

Jammer dat het gebrandschilderde glas-in-lood raam 'Maria Assumpta' uit Geertruidenberg vertrekt, maar in haar zwerftocht opnieuw een goed onderdak heeft verkregen.

AMATEURARCHEOLOG VINDT UNIEKE EREPENNING UIT 1777 VAN JULIANA DE LANNOY

Kring-lid en (kandidaat)bestuurslid Jan Hoek interviewde onlangs Hans Wagemakers uit Raamsdonk over een unieke vondst van een erepenning uit 1777 van Juliana Cornelia de Lannoy. Het artikel daarover stond op 29 december op de voorpagina van De Langstraat. Onderstaand de integraal overgenomen tekst over de amateurarcheoloog en musketier van de Bergsche Batterij en zijn bijzondere vondst...

Hans Wagemakers met zijn bijzondere vondst

Juliana Cornelia de Lannoy werd op 20 december 1738 geboren in Breda. De laatste helft van haar leven woonde ze in Geertruidenberg, waar zij op 18 februari 1782 overleed. Haar vader Carel Wybrandus de Lannoy was geruime tijd grootmajoor van de garnizoensstad. Juliana is nooit getrouwd geweest en heeft haar energie, werklust en capaciteiten volledig gericht op haar letterkundige ambities. In totaal schreef zij drie treurspelen, 73 gedichten en zes lierzangen. Regelmatig viel zij in de prijzen en met name haar treurspelen werden bekroond met erepenningen. De kans is heel groot dat amateurarcheoloog Hans Wagemakers uit Raamsdonk met zijn metaaldetector een van die penningen 'ergens in de gemeente Geertruidenberg' heeft gevonden. Op de penning staan duidelijk zichtbaar de initialen van Juliana de Lannoy, het jaartal 1777 en aan de bovenzijde een kroontje. Tijd voor een interview met de zichtbaar trotse vinder.

De gevonden penning

Juliana Cornelia de Lannoy

Mijn eerste kennismaking met Hans Wagemakers was in juli 2018 op het gemeentehuis in Raamsdonksveer. Daar was de amateurarcheoloog op uitnodiging van toenmalig burgemeester Willemijn van Hees en wethouder John van Vugt om zijn spraakmakende vondst te tonen van onder meer 35 zilveren munten uit de zeventiende eeuw en een in 1583 in het Belgische Gent geslagen achtstuiverstuk. Verder lagen op de tafel in de burgemeesterskamer bijzondere voorwerpen als muskethaken, een gouden dukaat, lakenloodjes en een scarabee. Stuk voor stuk gevonden in de gemeente Geertruidenberg. Voor de waarde van het achtstuiverstuk zou je een aardige Mercedes kunnen kopen, stelde Wagemakers destijds. Waaraan hij fijntjes toevoegde dat ze bij hem thuis niet hoeven komen te zoeken (lees: inbreken), want al zijn historische vondsten liggen veilig opgeslagen bij de Archeologische Dienst Den Bosch.

Hans Wagemakers vergelijkt het speuren met zijn metaaldetector naar bijzondere voorwerpen met vissen. “Je hoopt altijd op een snoek, maar meestal vang je een spierinkje. Van boutjes, schroefjes, granaatscherven, geitenpennen en hoefijzers. Zo’n 99% van de vondsten bestaat uit oud roest, maar soms vind ik dus ook prachtige en spraakmakende historische objecten. Ik vraag altijd toestemming aan de grondbezitter, boeren tuinders en landeigenaren, en laat alles altijd keurig netjes achter. Ik heb bij de boeren een goede naam opgebouwd, omdat ik ook afval als stukjes blik meeneem. Dat ‘opruimen’ stellen

de boeren zeer op prijs, want jaarlijks gaan er in ons land zo’n 1400 koeien dood door het mee-eten van blik. En een oude geitenpen kan veel schade aanrichten aan een landbouwwerktuig”, aldus Wagemakers.

Hij was voorheen zelfstandig restauratie-metselaar en was betrokken bij tal van restauratieprojecten. Tijdens de crisistijd verdwenen dergelijke kostbare projecten in een la en Wagemakers ging failliet. “Ik kreeg tijdens mijn ‘prepensioen’ van mijn dochter en schoonzoon een metaaldetector. Ik heb altijd buiten gewerkt en het op pad gaan daarmee beviel me prima. Inmiddels ben ik jaarlijks ruim 3000 uren actief met mijn metaaldetector. Je moet heel veel geduld hebben en als je al een hele tijd niets bijzonders hebt gevonden, moet je gewoon verder zoeken.”

Dat doorzettingsvermogen leverde Hans Wagemakers, die in zijn vrije tijd ook een musketier bij de Bergsche Battery is, de vondst van de 243 jaar oude erepenning van Juliana Cornelia de Lannoy op.

Deskundigen zijn van mening dat er van deze erepenning maar één exemplaar vervaardigd is, wat de zeldzaamheid nog vergroot. De Lannoy werd in 1772 als eerste vrouw honorair lid van het Haags dichtgenootschap ‘Kunstliefde spaart geen vlyt’. Zowel in 1774 als in 1782 won zij bij een jaarlijkse wedstrijd een eremedaille. Van het Leidse dichtgenootschap ‘Kunst wordt door arbeid verkreegen’ ontving zij in 1775 en 1777 (!) voor haar lierzangen erepenningen. “Een dergelijke vondst hoort niet ergens in een kluis te liggen, maar dient tentoongesteld te worden”, stelt Wagemakers tot besluit.

Al in 1756 huurde Carel Wybrandus de Lannoy in Geertruidenberg een pand aan de zuidzijde van de Markt, thans nummer 34, schrijft Arjan van Loon in het door de Oudheidkundige Kring ‘Geertruydenberghe’ uitgegeven boek uit de serie ‘Panden en standen in Geertruidenberg’ over Markt 46.

In 1776 verhuisde het gezin De Lannoy naar Markt 46, het pand waar tegenwoordig Museum De Roos is gevestigd. Daar staat onder andere het bureautje waaraan Juliana haar gedichten schreef. Dat lijkt mij een meer dan geschikte omgeving voor een bijzondere erepenning, in 1777 overhandigd aan een ambitieuze, vrijmoedige en gevatte dichteres uit Geertruidenberg. (Jan Hoek)

‘Expositie “De Roos” Over heiligen en schijnheiligen’

‘Is Sinterklaas nu een heilige of schijnheilige’ en ‘wie was St. Juttemis??’

Dit zijn vragen die iedereen zich weleens stelt.

Cultuurhistoricus Wim van der Veeke uit Breda heeft, in Museum De Roos, een interessante expositie ingericht ‘Over heiligen en schijnheiligen’.

Na uw bezoek aan de tentoonstelling haalt u beslist opgelucht adem omdat u nu weet ‘waar Abraham de mosterd haalt’.

Voor openingstijden enz.: www.museumderoos.nl

DIVERS NIEUWS

Ledenvaria:

Agenda:

- **Lezingen Oudheidkundige Kring**
20 februari, Bas de Goeij & Remco van de Ven
 De wonderse wereld van de waterbouw
19 maart, Jan Pieter Six Waterloo, om de
 toekomst van Europa.
23 april Karel Loeff De kermis komt! (let op
 datum gewijzigd)
- **Vergadering bestuur OKG**
- Helaas is het vergaderschema weer gewijzigd en zijn
 de geplande data komen te vervallen.
- **27 februari: Inloopdag Brabant Cloud, meer info**
<https://www.erfgoedbrabantacademie.nl/inloopdag-brabant-cloud-februari-2020>
- **18 maart: Uitreiking 'Zachte G'-prijs, meer info**
<https://www.erfgoedbrabantacademie.nl/agenda/uitreiking-zachte-g-prijs-2020>
- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link
<https://archeologiein nederland.nl/nieuws/tienduizende-n-archeologische-rapporten-nu-digitaal>
- **Programma "De Biesbosch 75 jaar bevrijd";**
Ma 4 mei, Dodenherdenking.
Di 5 mei, Bevrijdingsfeest Muziek op de Markt van
 lokale artiesten en driekernenorkest met grote lunch
 georganiseerd door veteranen, voor veteranen en
 inwoners
Di 19 mei, Voedseltocht Geertruidenberg –
 Hardinxveld – Giessendam Kinderen verzamelen
 houdbare voedselproducten – oude
 legervoerwagens halen op bij 1 basisschool –
 overladen op de oude schepen – deze passeren
 elkaar met op elk schip de burgemeester – aankomst
 in dorpen – transport producten naar de
 voedselbanken – maaltijd met alle vrijwilligers door
 veteranen -- tegeltablauw komt centraal te staan

Planoverleg schema 2019 /

Het Monumentenhuis Brabant biedt in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid om ingrijpende restauratie- en herbestemmingsplannen voor rijksmonumenten vroegtijdig te bespreken. Meer weten volg deze link,

<http://www.monumentenhuisbrabant.nl/nieuws/>

Zie hier ook, "Woonhuissubsidie vervangt fiscale aftrek voor particuliere eigenaren rijksmonumenten"

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Anne v.d. Berg-ter Schure of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- De Klok	Heemkunde kring Made
- De Mulder	Heemkunde kring Gilze Rijen
- De Wazerwijn	Heemkunde kring Dongen
- Engelbrecht van Nassau	Heemkunde kring Breda
- De Búrt	Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe
- Effe Lústere	Heemkunde kring Werkendam
- De Waterschans	Heemkunde kring Bergen op Zoom
- Met gansen trou	Heemkunde kring Heusden e.o.
- De Koerier Brab.	Heem en Erfgoed Brabant
- Holland	Historisch tijdschrift
- Immaterieel erfgoed	
- Saillant	Stichting Menno van Coehoorn
- Westerheem	Nederlandse Archeologie
- Zuidwesterheem	Archeologie Zuidwest Nederland
- Vitruvius	Vakblad voor erfgoed professionals
- Terra Cognita	Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena
- Archeologisch Magazine	
- InBrabant	tijdschrift van Erfgoed Brabant

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe,
 Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 3 is **28-02-2020**. Het KringNieuws valt dan in de week van 09-03-2020 in de bus.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Tip: kent u iemand in uw omgeving die geen lid is maar wel geïnteresseerd in historie druk, de NieuwsFlits even af en doe die dan eens bij deze persoon in de bus.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus geen opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar **John François:**
john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
 De redactie KringNieuws